

**BLOM
ECOLOGIE**

Verbindt natuur en samenleving

Aanvullend onderzoek ecologie Blokland ong. te Montfoort

Aanvullend onderzoek naar heikikker in het kader van de Wet natuurbescherming

blomecologie.nl

Colofon

Status:	Definitief
Project:	2023-0320
Datum:	5 mei 2023
Samensteller:	ir. ing. K.J. Rebergen
Collegiale toets:	ir. T.W.D. Schrader
Opdrachtgever:	BPD Ontwikkeling BV
Contactpersoon:	T. Hamerslag

Disclaimer

Blom Ecologie B.V. is niet aansprakelijk voor schade die voortkomt uit toepassing van de resultaten van werkzaamheden en/of gegevens verkregen van Blom Ecologie B.V.

Niets uit deze rapportage mag zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en Blom Ecologie B.V. worden gebruikt door derden. Onder gebruik worden alle vormen van kopie, openbaarmaking en elke andere toepassing begrepen. Deze rapportage mag alleen gebruikt worden voor het doel waarvoor het is samengesteld.

**BLOM
ECOLOGIE**
Verbindt natuur en samenleving

Inhoud

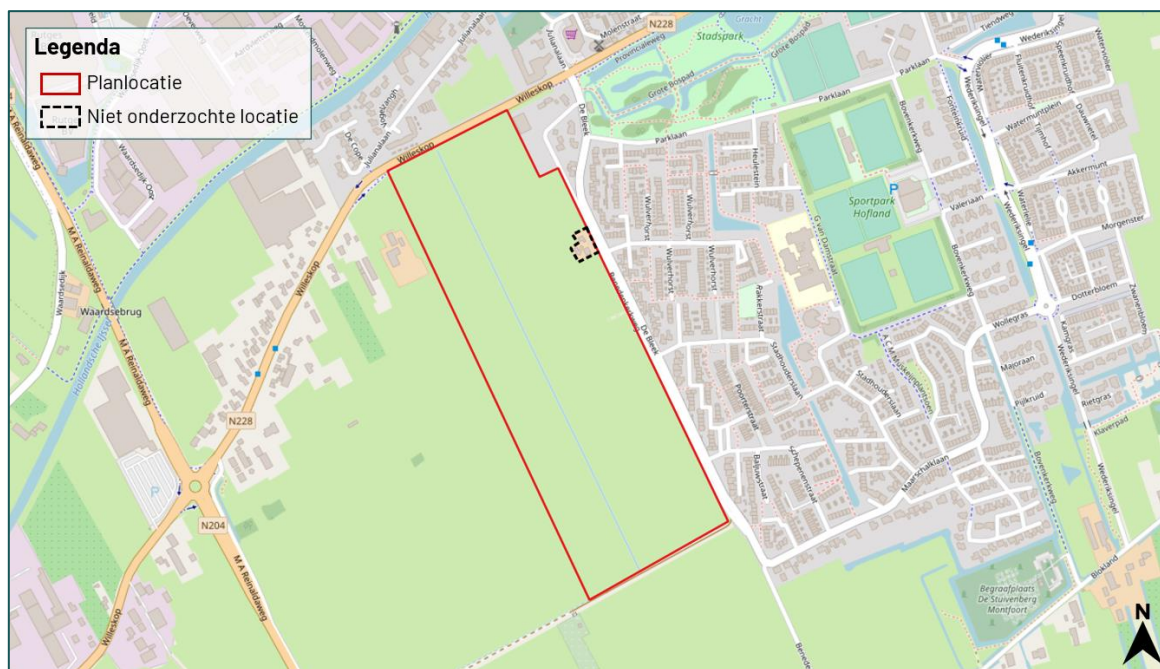
1 Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Doel	6
1.3 Beschrijving plangebied	6
1.4 Voorgenomen werkzaamheden	6
1.5 Kader Wet natuurbescherming	7
2 Methode onderzoek	8
2.1 Theoretisch kader	8
2.2 Praktische uitvoering	8
2.3 Veldbezoeken	8
2.4 Specifieke omstandigheden	9
3 Resultaten	10
3.1 Heikikker	10
3.2 Overige soorten	11
4 Conclusie	12
4.1 Heikikker	12
4.2 Samenvatting	12
4.3 Vervolgstappen	12

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Het project De Bleek is gelegen aan de Beneden Kerkweg ong. te Montfoort. De planlocatie betreft een agrarisch perceel van circa 19 hectare welke gefaseerd ontwikkeld wordt. De initiatiefnemer is voornemens om op het perceel een woonwijk te realiseren. Hierbij worden mogelijke enkele bomen gekapt en watergangen gedempt.

Figuur 1.1 De locatie van de nieuwbouwwijk is gelegen aan De Bleek te Montfoort

Uit aanvullend onderzoek (Rebergen, 2022) werd vastgesteld dat er binnen de planlocatie een aantal delen als essentieel leefgebied voor de heikikker aanwezig zijn. Om de beoogde ruimtelijke ingreep mogelijk te maken, dient er een alternatief leefgebied gecreëerd of een bestaand leefgebied versterkt te worden als uitwijkmogelijkheden zodat de staat van instandhouding van de heikikker niet verslechtert. Een van deze beoogde gebieden betreft een locatie naast Nieuwe Algemene begraafplaats De Stuivenberg aan de Blokland 82 te Montfoort. Om te onderzoeken of hier een nieuw leefgebied of een aanwezig leefgebied verstrekt dient te worden, is in 2023 aanvullend onderzoek naar de heikikker uitgevoerd. BPD Ontwikkeling BV. heeft Blom Ecologie verzocht dit aanvullend onderzoek uit te voeren. In voorliggende rapportage worden de bevindingen beschreven.

Figuur 1.2 De onderzochte locatie betreft een braakliggend kavel naast de Nieuwe Algemene begraafplaats De Stuivenberg aan de Blokland 82 te Montfoort.

Figuur 1.3 De planlocatie voor heikikkeronderzoek in relatie tot de locatie voor realisatie van de nieuwbouwwijk De Bleek te Montfoort.

1.2 Doel

In dit aanvullende ecologische onderzoek worden de volgende onderzoeksvragen beantwoord:

- Is heikikker aanwezig in het onderzoeksgebied?
- Op welke wijze maken vorengenoemde soorten gebruik van het onderzoeksgebied? Zijn in het onderzoeksgebied essentiële onderdelen van het leefgebied aanwezig?
- Kan in het plangebied een nieuw leefgebied voor heikikker gerealiseerd worden, of dient een bestaand leefgebied met maatregelen versterkt te worden?

1.3 Beschrijving plangebied

De planlocatie is gelegen aan de Blokland ong. te Montfoort (figuur 1.2). Het betreft een braakliggend kavel van circa 2,4 hectare met hoog kwaliteitsbeeld. Over het perceel is momenteel een wandelpad gelegen. Aan de oost- en westzijde is een watergang gelegen. Dit betreft een sterk geëutrofiëerde watergang, gekenmerkt door de algvlokken.

Figuur 1.4 De planlocatie betreft een braakliggend kavel. Door het perceel is een wandelpad gelegen (links) en aan de oost- en westzijde is een watergang (rechts) gesitueerd.

1.4 Voorgenomen werkzaamheden

De beoogde ruimtelijke ingreep voor het braakliggend kavel naast de Nieuwe Algemene begraafplaats De Stuivenberg aan de Blokland 82 te Montfoort betreft het realiseren of versterken van heikikker leefgebied. Afhankelijk van de aanwezigheid van de soort zal bepaald moeten worden of de habitatelementen gerealiseerd dienen te worden, of mogelijk versterkt. Door het laatstgenoemde zal er een draagkracht gecreëerd worden voor een grotere populatie.

1.5 Kader Wet natuurbescherming

De soortenbescherming van de Wet natuurbescherming valt op grond van internationale verdragen en nationaal beschermde soorten uiteen in drie verschillende beschermingsregimes. Deze beschermingsregimes betreffen de Vogelrichtlijn (art. 3.1), Habitatrichtlijn (art. 3.5) en de nationaal beschermde soorten (art. 3.10). De bescherming van de heikikker valt onder de Habitatrichtlijn. Naar aanleiding van de beoogde werkzaamheden kan overtreding van de volgende verbodsbepalingen optreden:

Wnb, art. 3.5 (Habitatrichtlijnsoorten)

Lid 2: Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren

Lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.

Voorliggend onderzoek en rapportage zijn uitgevoerd in het kader van de Wet natuurbescherming. Aannemelijk zal per 1 januari 2023 de Omgevingswet in werking treden. Binnen de Omgevingswet blijven de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn onverminderd van kracht. Uitvoeringskaders, termijnen en processen vinden binnen de Omgevingswet op andere wijze plaats. Implementatie en wijze van uitvoering zijn vooralsnog niet vastgesteld.

Indien blijkt dat binnen het te onderzoeken perceel leefgebied van heikikker voorkomt, dient voor dit gebied tevens een ontheffing aangevraagd te worden voor artikel 3.5 lid 2, het verstoren van de soort. Voor artikel 3.5 lid 4 is geen beschikking benodigd, gezien er geen voortplantingswater of rustplaats weggenomen wordt, maar juist versterkt door maatregelen.

2 Methode onderzoek

2.1 Theoretisch kader

Ten behoeve van ecologische onderzoek naar een aantal beschermde soorten in Nederland zijn door experts richtlijnen opgesteld. Deze richtlijnen zijn in zekere mate juridische kaders gaan vormen bij de toetsing van onderzoeken op juistheid en volledigheid. Voor de heikikker zijn de Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming (NGB, 2017) aangehouden als richtlijn. Deze richtlijnen worden door de opstellers geëvalueerd en indien noodzakelijk aangepast. De uitgangspunten zoals deze zijn geformuleerd in de richtlijnen vormen de basis voor het soortspecifieke onderzoek wat wordt uitgevoerd door Blom Ecologie. In tabel 2.1 wordt voor de heikikker beknopt weergegeven wat de onderzoeksperioden en methode zijn. Voor de veldbezoeken wordt een minimale tussenliggende periode aangehouden voor een goede spreiding over de onderzoeksperiode, conform de richtlijnen.

Tabel 2.1 Samenvatting van de uitgangspunten ten behoeve van het aanvullend ecologisch onderzoek zoals geformuleerd in de Soortinventarisatieprotocollen van het NGB (2017).

Soort	Type	Periode	Omschrijving
Heikikker	Biotoop	Eind februari tot begin april	Op geluid luisteren naar kooractiviteit

2.2 Praktische uitvoering

Heikikker

De beste methode om heikikkers te inventariseren is tijdens de voortplanting vroeg in het voorjaar. In de periode februari/maart moet naar roepende exemplaren worden gezocht. De koorroep van de heikikker is goed waar te nemen als men dicht bij het voortplantingswater staat. Het geluid draagt niet ver, minder dan 15 meter. Het is goed te onderscheiden van de roep van andere soorten. Zoek in het water op de relatief warmste plekken, dit zijn ondiepe oevers die zonnig gelegen zijn, kleine ondiepe greppels, overstroomde oeverzones, etc.

Vooraf op de eerste zwoele avond van het jaar is er kooractiviteit: niet bij koud weer, niet met veel wind. Op zonnige, onbewolkte voorjaarsdagen wordt er vooral overdag geroepen, in de avond en nacht koelt het dan vaak af en worden er geen heikikkers gehoord. Op bewolkte dagen worden heikikkers juist vaak 's avonds en 's nachts gehoord. Als de soort in de goede periode onder de goede omstandigheden niet roepen aangetroffen is, dan kan een tweede ronde nodig zijn.

2.3 Veldbezoeken

Het onderzoeksgebied is geïnventariseerd door ter zake deskundig ecologen van Blom Ecologie of externe ter zake deskundig ecologen onder verantwoordelijkheid van Blom Ecologie. De relevante omstandigheden ten tijde van de veldbezoeken zijn opgenomen in onderstaande tabel (tabel 2.2).

Tabel 2.2 Uitgevoerde veldbezoeken gedurende het aanvullend onderzoek.

Veldbezoek	Functie	Aantal pers.	Datum	Zon	Tijd	Weersomstandigheden
Heikikker 1	Leefgebied	2	16-03-2023	18.45	18.45-20.45	4/8, droog, 1 Bft, 12°C
Heikikker 2	Leefgebied	2	22-03-2023	18.56	18.30-20.30	8/8, droog, 1 Bft, 10°C
Heikikker 3	Leefgebied	2	03-04-2023	20.16	19.45-21.45	1/8, droog, 1 Bft, 8°C

2.4 Specifieke omstandigheden

Tijdens de uitvoering van het onderzoek kan er sprake zijn van dusdanig omstandigheden dat er mogelijk een vertekend beeld optreedt van de verzamelde resultaten. Hiermee wordt niet bedoeld het gemotiveerd afwijken van uitgangspunten zoals geformuleerd in de Kennisdocumenten. Tijdens het onderzoek was er, voor zover de onderzoekers hebben kunnen nagaan, geen sprake van omstandigheden die mogelijk effect sorteren op de onderzoeksresultaten.

3 Resultaten

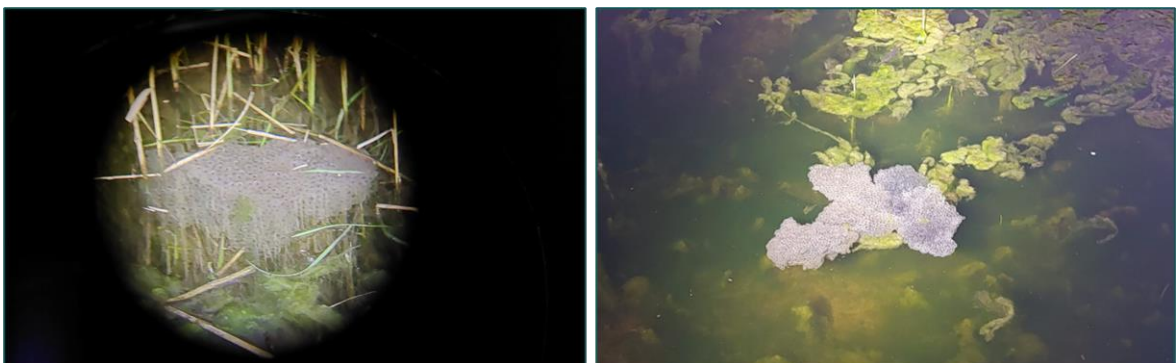
3.1 Heikikker

Het verschil tussen een eiklomp van een heikikker en bruine kikker kan, afhankelijk van de diameter van de eiklomp, lastig zijn in een latere fase. De eiklommen van de heikikker zijn iets kleiner dan die van de bruine kikker. Als ze net zijn opgezwollen zijn ze ongeveer 10 centimeter in doorsnede. Ze hebben een vrij compacte structuur en bevatten minder eitjes dan die van bruine kikkers. Vaak worden de eiklommen afgezet in de ondiepe gedeeltes van de voortplantingswateren, zoals tussen klompen pijpenstrootje.

Tijdens de 3 veldbezoeken zijn geen roepende mannetjes waargenomen. Ook individuen in het water en/of oever zijn niet gezien. Tijdens het veldbezoek d.d. 3 april 2023 zijn er een aantal eiklommen in beide watergangen binnen de planlocatie waargenomen. In totaal zijn er 7 eiklommen vastgesteld, waarvan mogelijk 3 hiervan heikikker. Deze eiklommen waren kleiner van formaat en bevonden zich in de veel ondiepere gedeeltes van een watergang. Daarbij bevonden ze zich ook tussen de vegetatie, wat sterk duidt op eiklommen van heikikker. De eiklommen van bruine kikker zijn (veelal) groter van formaat en bevinden zich in de open gedeeltes van de watergang. Alhoewel een definitieve toekenning voor de soort van de eiklommen niet mogelijk is

Figuur 3.1 Eiklommen van (aannemelijk) heikikker. Deze zijn kleiner van formaat en bevinden zich in de veel ondiepere gedeeltes van een watergang, veelal tussen vegetatie.

Figuur 3.2 Eiklommen van (aannemelijk) bruine kikker. Deze zijn veelal groter van formaat en bevinden zich veelal in de open gedeeltes van een watergang.

Figuur 3.3 De aangetroffen eiklomp van aannemelijk heikikker (groen) en aannemelijk bruine kikker (bruin). Hierbij moet ook ervan uit worden gegaan dat een definitieve toekenning van de soort in deze fase van eiklomp lastig is.

Het waarnemen van roepende mannetjes komt erg nauw. De soort produceert namelijk alleen een koor indien de weersomstandigheden gunstig zijn. Daarbij duurt de baltsperiode van de heikikker een relatief korte periode, soms zelfs maar één dag. Alhoewel de weersomstandigheden gunstig leken, waren de eerste twee veldbezoeken te vroeg uitgevoerd. Het derde veldbezoek is daarentegen te laat uitgevoerd, gezien er eiklomp aanwezig waren. De exacte baltsperiode van de heikikker voor deze locatie is derhalve gemist. Hierdoor kan niet met zekerheid gezegd worden van welke soort de waargenomen eiklomp zijn. Hierdoor gaan we ervanuit dat er momenteel als voortplantingswater voor de heikikker binnen de locatie aanwezig is.

3.2 Overige soorten

Tijdens het veldbezoek d.d. 3 april 2023 zijn er ook een drietal paddensnoeren vastgesteld.

Figuur 3.4 Een van de drie vastgestelde paddensnoeren (gewone pad) in een van de watergangen.

4 Conclusie

4.1 Heikikker

In de periode maart – april 2023 is onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van heikikker aan De Bleek te Montfoort. Het onderzoek is uitgevoerd conform het NGB Soortinventarisatieprotocollen (2017). Uit de resultaten van het aanvullend onderzoek blijkt dat de watergangen in de planlocatie een functie heeft voor de soort, namelijk leefgebied c.q. voortplantingswater en overwinteringshabitat.

4.2 Samenvatting

Tabel 4.1 Samenvatting van de aangetroffen soort(en) c.q. leefgebied in het onderzoeksgebied.

Soort	Type	Aangetroffen	Bescherming Wnb	Ontheffing nodig
Heikikker	Leefgebied	Ja	Art. 3.5	Ja

4.3 Vervolgstappen

Voor de beoogde ruimtelijke ontwikkeling c.q. realisatie woonwijk aan De Bleek te Montfoort is het noodzakelijk om elders een leefgebied voor de heikikker te creëren of te versterken middels maatregelen. Gezien er reeds een voortplantingsplaats voor de soort is vastgesteld binnen het beoogde compensatiegebied, zijn er versterkende maatregelen benodigd om een grotere draagkracht van een populatie te kunnen waarborgen.

Voor de uitvoering van deze maatregelen is ontheffing nodig van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming (tabel 4.1) en zal gecombineerd aangevraagd worden voor de realisatie van de woonwijk. Conform de relevante wetteksten en Kennisdocumenten wordt aanbevolen om de navolgende aspecten te onderbouwen. Deze aspecten maken integraal onderdeel uit van het projectplan ten behoeve van de ontheffingsaanvraag.

1. De activiteit is nodig met een wettelijk belang (art. 3.8, lid 5b);
2. Voor de activiteit is geen alternatieve bevredigende oplossing (art. 3.8, lid 5a);
3. De staat van instandhouding van de soort blijft gewaarborgd (art. 3.8, lid 5c);
4. Bepaal compensatie en mitigatie (art. 3.8, lid 5c).

Een ontheffingsaanvraag Wnb is enkel succesvol als al deze aspecten voldoende onderbouwd kunnen worden. Indien de ingreep geen wettelijk belang kent of indien de staat van instandhouding van de aanwezige soorten in het geding komt kan een ontheffing Wnb mogelijk geweigerd worden.

Bevoegd gezag heeft de wettelijke termijn van 20 weken (13 + 7 weken verlenging) om een ontheffingsaanvraag Wnb te beoordelen. De planning van de werkzaamheden dient aangepast te worden aan de aanwezige soorten om zoveel mogelijk de werkzaamheden uit te voeren buiten kwetsbare periodes. Dergelijk maatwerk kan ervoor zorgen dat het project enkel in bepaalde periodes van het jaar uitgevoerd kan worden.

Bronvermelding

Davids, L., 2022. Quickscan Wnb aan de Bleek te Montfoort. Oriënterend onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming. Blom Ecologie B.V., Waardenburg.

Rebergen, K.J 2022. Aanvullend onderzoek ecologie 2022 Bleek te Montfoort. Aanvullend onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming. Blom Ecologie B.V., Waardenburg.

NGB, Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming, versie juli 2017

Bijlagen

Bijlage 1 Heikikker

Bijlagen

Heikikker

De heikikker is een amfibieënsoort die vroeg in het jaar begint met de voortplanting, opvallend zijn dan de mannetjes die dan licht tot donkerblauw kunnen kleuren (figuur 2) (BLJ12 kennisdocument Heikikker, 2017). De heikikker stelt hoge eisen aan het voortplantingswater, meestal zijn dit ondiepe met zon beschenen, voedselarme, zwak zure ($\text{pH} = 5.0\text{--}6.0$) wateren op heide, hoogveen, laagveen en (half)natuurlijk grasland. Buiten de voortplanting is de heikikker vooral te vinden in vochtige dichte vegetaties zoals vochtige kruidenrijke graslanden en vochtige heide met pijpenstrootje. Dit landhabitat bevindt zich vaak dicht bij het voortplantingswater (ca 300 m).

Figuur 1 De heikikker (bron: Blom Ecologie ©).

**BLOM
ECOLOGIE**

Verbindt natuur en samenleving

Koeweistraat 2

4181 CD Waardenburg

0418 820 288

blomecologie.nl